

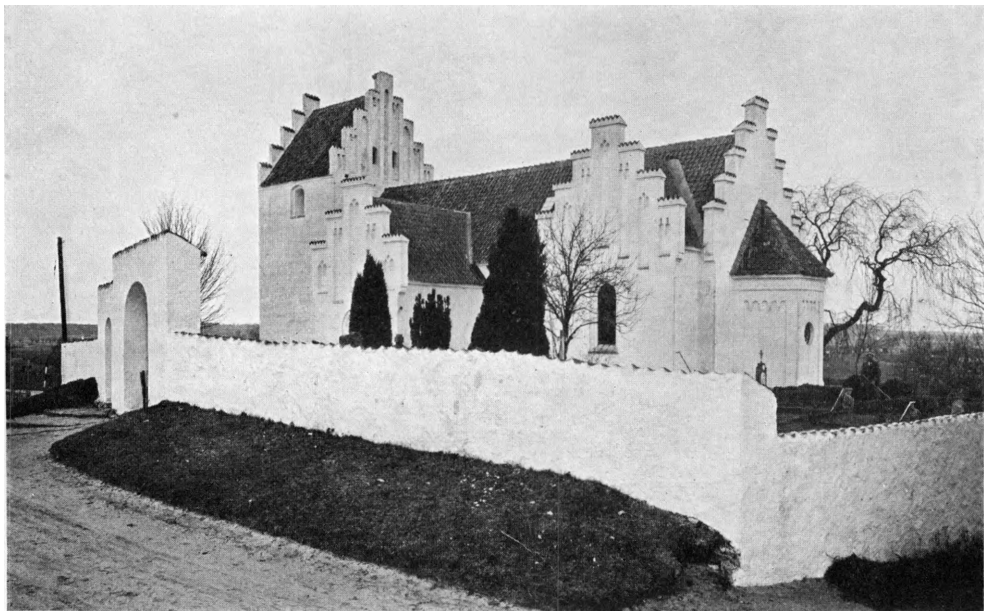

Fig. 1. Freerslev. Ydre, set fra Sydøst.

P. N. 1929

FREERSLEV KIRKE

RINGSTED HERRED

Kirken, der fra 1550'erne, var *Anneks* til Ulse (Fakse Hrd., Præstø Amt) og fra 1775 til Haslev, nævnes i Roskildebispens Jordebog o. 1370 med 2 Ploves Land og svarede da 1 Mark og 4 Øre¹. 1672 fik Feltherre, Grev Hans Schack, som Aaret i Forvejen havde købt Gisselfeld, Jus patronatus til Kirken, der 1762 solgtes til Overhofmarskalk, Grev A. G. Moltke, Bregentved². Siden hørte den under Grevskabet Bregentved, men gik over til Selveje 27. April 1911.

Kirken ligger paa den nordlige Side af en høj og langstrakt Bakke, medens Byen ligger i Lavningen nord herfor. Kirkegaardsmurene er opført af blandet Materiale, Kamp, Kalksten og Kridtsten samt store og smaa Mursten, udbedret i nyere Tid. I Syd en nu overpudset, fladrundbuet Port med rundbuet Side-laage, vandret afdækket med Munketegl, antagelig fra 1500'erne.

Bygningen bestaar af romansk Skib med senromansk eller tidliggotisk Vest-forlængelse, gotisk Taarn og Vaabenhus samt nyt Korparti med Apsis.

Af den *romanske Kirke* staar kun Skibets Nord- og Sydmur tilbage, opført af *Fakse*kalk i nogenlunde regelmæssige Skifter. Ved Dør og Vinduer er der anvendt *Kridtsien*, enkelte Steder tillige *Kamp*. Det oprindelige Vest-hjørne paa Nordsiden ses som en lodret Stødfuge og bestaar af store, veltilhugne Kalkstenskvadre. Skibets romanske Murhøjde er o. 4,20 m over nu-

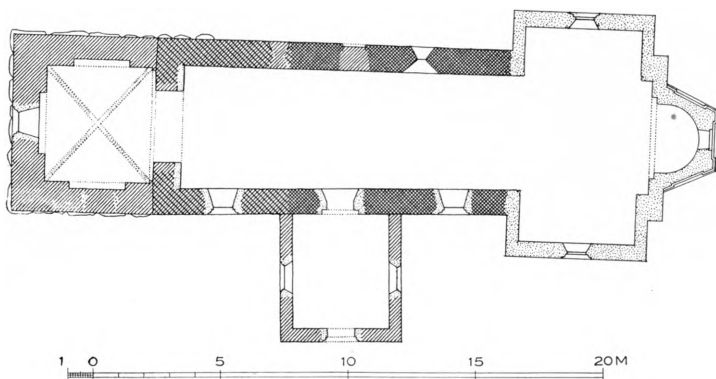

Fig. 2. Freerslev. Plan. 1: 300. Maalt af C. G. Schultz 1930.

værende Terræn. Antallet af Skibets oprindelige Vinduer er usikkert paa Grund af de senere Ombygninger. Kun et enkelt, højsiddende, meget bredt Vindue (udv. 140 x 100 cm, indv. 165 x 150 cm) er bevaret omtrent midt paa Nordsiden, genaabnet i 1914 (Fig. 3); det har Kilestensstik af Kridtsten, og Murværket udenom er af samme Materiale; de nedre Karmsten og vistnok Saalbænken er af Faksekalk. Den oprindelige Syddør er slugt af den nuværende Dør, derimod ses Norddøren (Fig. 3) udvendig som en flad, høj og smal Blænding med profilerede Kragsten (Hulkant paa Undersiden) og Stik af Kridt.

Middelalderlige Omdannelser og Udvidelser. Vistnok allerede i Løbet af 1200'erne er Skibet blevet forlænget mod Vest, Sidemurene overvejende af Kalksten og Kamp, Gavlen udelukkende af Munkesten. I Forlængelsens Nordmur spores et nu med smaa, moderne Sten tilmuret Vindue med rundbuet Halvstensstik af Munkesten og omgivet af skødesløst muret Munkestensmurværk. Vestgavlen, der dækkes af Taarnet, har haft tre i Bunden pudsede, spidsbuede Blændinger med skraa Saalbænk; Spor af Kamtakker ses ikke.

I 1300'erne er *Taarnet* tilbygget, kun to Stokværk højt, opført af vekslende Bælter af Munkesten og Kridtkvadere. Taarnrummet, der har rundbuet Taarnbue og spidsbuede Spareblændinger, dækkes af et samtidigt Krydshvælv. Bibberne er nu cementpudsede med femkantet Profd og løber af paa ligeledes cementpudsede, moderne Konsoller, der imidlertid bæres af oprindelige, ud-skaarne Kridtstenshoveder af ældre-gotisk Type (Fig. 4—5), to mandlige og to kvindelige. I Sydmuren spores et med Munkesten tilmuret, fladbuet Vindue og den i ny Tid tilmurede, fladbuede Dør til Taarnets øvre Stokværk; hertil maa have ført en Fritrappe. I Klokkestokværket et enkelt, fladbuet, falset Glamlul mod de tre Sider. Gavlene har ni Kamtakker og ni Højblændinger med Trappestik eller vandret Fals og Hængestav eller helt gennemløbende Midtstav. Vestgavlen er noget afvigende, idet den foroven under de tre midterste Kamtakker har en stor, flad, firkantet Blænding. Det synes, at Taarnet

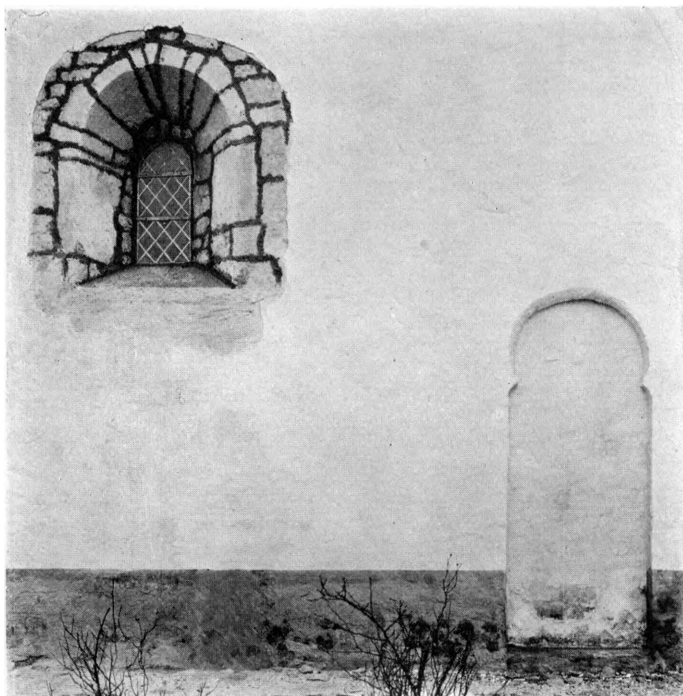

Fig. 3. Freerslev. Romansk Vindue og Dør paa Skibets Nordside (S. 582).

M. M. 1914

Y. H. 1929

Fig. 4—5. Ribbekonsoller (S. 582).

oprindelig har været et Stokværk højere; i Gesimshøjde har Øst- og Vestmuren Bjælkehuller til et højereliggende Gulv for det oprindelige Klokkestokværk; de nuværende Gavle maa da antages at være paabygget o. 1500. Saaledes forklares ogsaa den tilmurede Yderdør til Taarnets øvre Stokværk, der med Klokkeloftets nuværende Beliggenhed ikke kan benyttes.

Vaabenhuset er oprindelig opført af Munkesten i den senere Middelalder, men det kan ikke nærmere tidfæstes. I ny Tid er Sidemurene blevet forhøjede og Blændingsgavlen ombygget, maaske en Kopi af den ældre Gavl. Vinduer og Døre er nye; Rummet har Bjælkeloft.

I 1866—67 blev det gamle *Kor* nedbrudt, ved hvilken Lejlighed der fandtes en *Grav* sat af Kampesten. Da den laa tværs under det gamle Kors Grundsten, maa den være ældre end dette, og stammer maaske fra en tidligere Trækirkes Dage (sml. S. 587). Det nuværende Kor med lille, udvendig tresidet, indvendig halvrund Apsis samt Korsfløje er opført af smaa, gule Sten. Korgavlen er glat, Korsfløjenes Gavle har Blændingsdekorationer, og alle har Kamtakker. Samtidig er indsat nye Vinduer i Skibets Sydmur og i Taarnrummets Vestmur, og Vaabenhuset har faaet ny Gavl, rundbuet Syddør og kredsrunde Vinduer. Koret fik fladt, gipset Loft, og Skibet samtidig et lignende i samme Højde.

Alt *Tagværk* er nyt, af Fyr. Kirken staar nu hvidtet og teglhængt.

KALKMALERIER

Det i 1914 genaabnede romanske Vindue paa Skibets Nordside har i Buen en kalkmalet Dekoration fra 1300'erne med rødbrun Farve: et stiliseret Træ med trekantede Blade, ved Siderne to Kors og en Fugl paa Spidsen af en Lilje. Konturerne staar indridsede i Kalken.

INVENTAR

Alterbordet er nyt, af Brædder. Ved Nedbrydningen af det gamle, murede Alterbord 1867 fandtes to **Relikviagemmer* af Bly. Det ene laa midt i Alterbordets Overflade, dækket af en rød- og graaplettet ** Kalkstensflise*, 21 x 20 cm, og indeholdt Rester af Silketøj og Ben; det andet Gemme fandtes dybere nede i Bordet, omtrent midt imellem dets Over- og Underflade; heri var Rester af Silketøj. Alle Stykker skænkedes Nationalmuseet af Kirkeejeren.

Altartavle (Fig. 6), i Høj-Renaissance, fra o. 1600, overvejende af Fyr. Det firsidede Storstykke har inden for en jonisk Søjlestilling et Midtfelt i Kassetteværksramme; Storvinger og Topvinger har ligeledes Kassetteværk. I Storfeltet nyopmalet Fader-Vor og Nadverordene, hvorunder ældre Frakturindskrift med samme Indhold skimtes. I Topfeltet et nyere eller stærkt opmalet Billede af Opstandelsen. Nyt Topkors. Under nuværende Opmaling flere Lag ældre Farver.

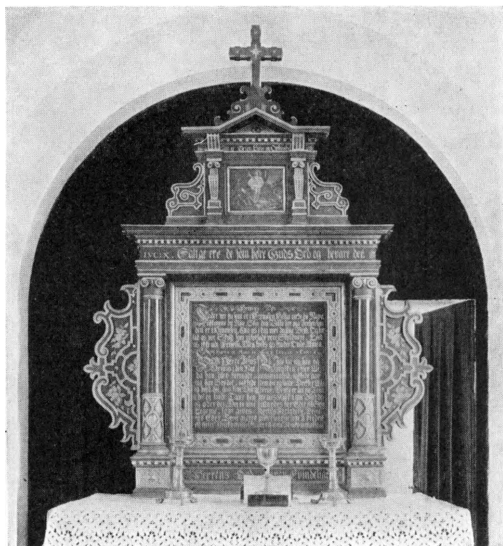
Altørsølv. Kalk, 20 cm høj, fra forskellig Tid. Fladtrykt Knop, foroven og forneden med tre mandlige og kvindelige Hoveder, adskilt ved smaa Frugtbundter i støbt og ciseleret Arbejde fra o. 1600; rund, seksdelt Fod, sekskantet Skaft vistnok fra 1667—68; nyt Bæger fra 1871. Lille *Disk*, med graveret Cirkelkors, uden Mærker. 1667—68 blev Kalk og Disk fornyet i København, efter at den gamle Kalk og Disk var blevet stjaalet. De største Stykker af det tiloversblevne Sølv, som dels var i Tyvens Besiddelse, dels blev indleveret fra Køberen, blev benyttet (Rgsk.).

Alterstager, 30 cm høje, gotiske, fra o. 1550, med tre Skafringe; Foden hviler paa tre smaa Messingdelfiner fra 1600'erne.

**Røgelsekar*, romansk, i Nationalmuseet, sml. Haslev S. 570.

Font (Fig. 8), romansk, af Granit, af een Sten. Kummen, Tvm. 60 cm, har under en tynd Tovsnoning elleve Rundbuefelter, adskilte ved Tovstave; svær Tovsnoning ved Overgangen til Foden; intet Afløb. Kanten er udbedret med Cement. Nu i Taarnrummet.

Fad, af Nürnbergerarbejde o. 1550, Tvm. 67 cm, med Bebudelsen, omgivet af Minuskelring og Hind- og Hundfrise; samme Frise paa Kanten. Her er dels graveret Juel-, Grubbe- og Gyldenstjernes Vaaben, med Bogstaverne P I C G

M. M. 1913

Fig. 6. Freerslev. Altertavle (S. 584).

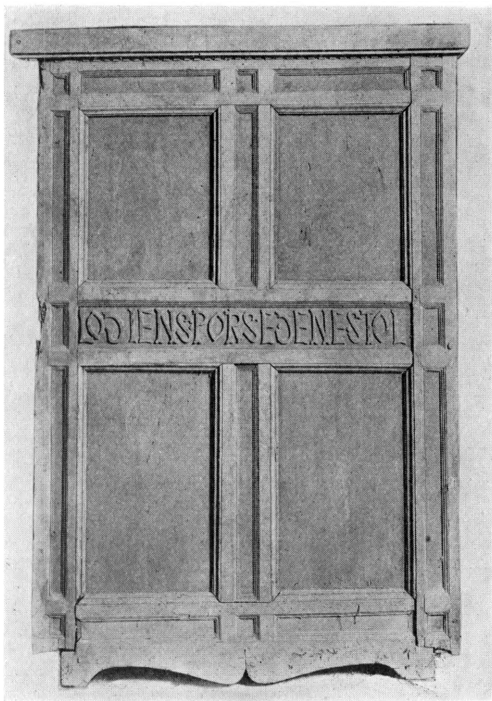
M. M. 1913

Fig. 7. Freerslev. Prædikestol (S. 586).

M. M. 1913

Fig. 8. Freerslev. Font (S. 584).

V. H. 1929

Fig. 9. Freerslev. Degnestol 1595 (S. 586).

I G S og Aarstallet 1609 (henvisende til Jytte Gyldenstjerne gift med Peder Juel, død 1612, og Chr. Grubbe)³ dels en Indskrift: »Anno 1662 hafver Karen sl. H. Jespers gifvet dette Becken til Guds Ære til den hellige Daabs Prydelse oc en gudelige Amindelse udi Frerslof Kircke efter hinds sl. Mands Her Jesper Ericksøns Død«⁴.

Bækken, af Tin, ottekantet, 22—23 cm i Tvm., med halvkugleformede Dupper i Hjørnerne og Hænge-Ring; graveret: »I E S KSD 1662« (Jesper Eriksen, Karen Saxisdatter). *Kande*, af Tin, svarende til Haslev, med indridset Kirkenavn; indvendig i Bunden Mestermærke for E. B. Rütz, o. 1780⁵.

Prædikestol (Fig. 7), i Høj-Renaissance, Næstvedarbejde fra o. 1615. De fire Fag, adskilte ved dobbelte, joniske Søjler har i Storfelterne portalformet Rammeværk med Kassetteværksbueslag og stærkt udsvejfede Pilastre uden Kapitæler. Nedhæng og Diademhoveder er nye. Ny Opgang. Sekskantet, samtidig Himmel med nye Nedhæng, Gesimsliste med Skiveornamenter og store Topstykker. Stol og Himmel staar i rensat Eg med nymalede Skriftsteder.

Stoleværket er nyt. Af ældre Stoleværk opbevares paa Kirkeloftet: To Ung-Renaissance Gavle, tresidet afsluttede, med runde Medailloner, hvori et relief-skaaret Hoved og en Akantusroset; derunder Treblade. To Høj-Renaissance Gavle med tre Lysetoppe og paa Forsiden en riflet Pilaster med Kassetteværkspostament samtidig med Altertavlen. Seks Barok-Gavle med udsvejft Topstykke, der ligesom den paalagte joniske Pilaster har baandagtigt Akan-tusbladværk. Paa en af Gavlene reliefskaaret P T S, paa en anden har staaet 1651. Hertil hører en Dør med portalformet Rammeværk. Fire Smalfyldinger med Skiveornamenter, formentlig fra et Panel. Døren er af Eg, Staderne af Fyr; ældre Farver ses ikke. I Nationalmuseet opbevares desuden Prøver paa de forskellige *Stolestader; paa en af Barokgavlene staar B A S.

Den tidligere *Degnestol* (Fig. 9) er nu paa Kirkeloftet. Forsiden har fire glatte Fyldinger. Paa det midterste Rammestykke er reliefskaaret: »Lod Jens Porse dene Stol«, medens Fortsættelsen: »giøre Anno 1595« staar paa Gavlen.

* *Dørfløj*⁶ af Fyr, fra 1555. I den halvrunde Afslutning er et Englehoved, fra hvis Mund udgaar to Skriftbaand, hvorpaa læses: »I L P A S O C N O S D K D G 1555«. Herunder to Rækker firkantede Felter, de seks øverste med Menneskehoveder, de to nederste med Palmetter. 217 x 86 cm. Nu i Nationalmuseet.

Klokke, støbt af I. C. & H. Gamst 1840; Tvm. 73 cm.

GRAVMINDER

Gravsten. 1) 1591. Fordybede Initialer: »H V L b («herunder ligger begravede») G D S H S H M K D (Bomærke) 1591«. Raat tilhugget Granitsten, 102 x 32 cm. Tidligere foran Vaabenhusdøren, nu opstillet i Vaabenhuset.

2) Lauritz Jenson i Freyersløf Mølle, gift med Karren Lauritzdaater i tre Aar (to Børn), død 6. April 1642, 52 Aar gammel. Versaler. Derunder en senere, lodret tvedelt, Indskrift over: «Anders Jørgenson Møler, død 30. November 1724, 52 Aar gammel, og Elicebet Fransdaater Felermans, død 12. Dec. 1723, 63 Aar gammel (ti Børn)». Hjørnecirkler med Evangelisttegn, mellem de øvre »I H S«. Ølandsk Kalksten, 166 x 92 cm; nu i Vaabenhuset.

Under Koret, i en Dybde af 150—200 cm, fandtes 1867 (sml. S. 583) en middelalderlig *Grav* med særligt Hovedrum, o. 204 cm lang, 42 cm bred ved Skulderen, 18 cm ved Fodenden, i indvendigt Maal. Hovedrummet var 28 x 18 cm. Bund, Sider og Overliggere var af »raat tildannede Sten«. I Kisten fandtes to Skeletter, »det ene fuldstændig i sin Orden, det andet tilsyneladende i sin Stilling forstyrret, hvilende tildeels ovenpaa det første paa Grund af Kammerets smalle Bredde«⁷.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1656—65, 1669—72 (RA). — Kaldsbog for Ulsø-Frerslev(-Broby) 1737—1837 (LA). — Præsteindberetninger 1758 (LA), 1772 (NM). — Museumsindberetninger af J. B. Løffler 1883, Th. Havning og M. Mackeprang 1913. Revideret af P. N. og V. H. 1929.

¹ S. R. D. VII, 53, 117.

² Kronens Skøder II, 378; O. F. C. Rasmussen: Gisselfeld.

1868. S. 142, 267, 362.

³ Sml. Daabsfad i Kongsted, Fakse Herred. Danmarks Kirker, Præstø Amt S. 539.

⁴ Sml. Gravsten i Ulse Kirke, Fakse Herred. Præstø Amt S. 561.

⁵ Tidsskrift for Industri. 1906. S. 76.

⁶ G. A. Jensen: Snedkere og Billedsnidere. 1911. S. 35.

⁷ Indberetning, med Opmaaling, af O. H. Lund 1867 (NM).

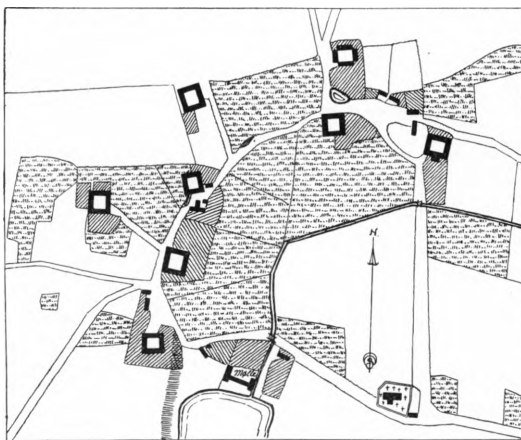

Fig. 10. Freerslev 1796 (1799).